Ağır İşlerde Çalışan Kimselerin Oruç Tutmaması Câiz midir?

Allâme İmâm Abdulazîz b. Bâz rahimehullah'a soruldu:
Soru: Muhterem hocamızdan demir-çelik kompleksi fabrikalarında çalışan işçilere, Ramazanda oruç tutmama ile ilgili şer'î ruhsat tav-siyesi bağlamında gelen fetva hakkındaki görüş ve düşüncelerini bildirmesini rica ediyoruz?
Cevap: Önce size şunu ifade edelim ki asıl olan, Ramazanda oruç tutma-nın vâcib oluşudur. Mükellef olan bütün Müslümanların oruçlu olarak saba-ha çıkmadan önce geceden bu oruca niyet etmeleri gerekir. Şerîat koyucunun oruçsuz olarak sabahlamalarına ruhsat verdiği kimseler bunun dışındadır. Bunlar da hastalar, yolcular ve benzerleridir.
Zor ve meşakkatli işlerde çalışanlara gelince, onlar da mükelleflerin içine dâhildirler, hastalar ve yolcular gibi değildirler. Dolayısıyla bunların da oruçlu olarak sabahlamak için Ramazan orucuna geceden niyet etmeleri gerekir. On-lardan gündüz saatlerinde oruçlarını yemeye mecbur kalanların, zarûretlerini giderecek kadar yemeleri câizdir. Bunlar günün kalan kısmını oruçlu geçirir ve bu günü uygun bir vakitte kaza ederler. Bir zorunlulukla karşılaşmayan kimselerin ise, oruca devam etmeleri gerekir. Kitâb ve Sünnet'ten elde edilen delîllerin gerektirdiği ve bütün mezheplerin araştırmacı âlimlerinin söyledikleri şey budur.
Yukarıdaki sorulan soruda olduğu gibi yanlarında meşakkatli ve zor işlerde çalıştırdıkları işçiler bulunan Müslüman yöneticilerin, Ramazan geldiği zaman onların durumlarını göz önünde bulundurmaları ve onlara -mümkünse- Ramazanda oruç bozmaya mecbur edecek işler vermemeleri, onları gece çalış-tırmaları veya gündüz çalışma vakitlerini, hem çalışabilecek, hem de oruç tutabilecekleri şekilde çalışanlar arasında adâletli bir düzenleme yapmaları gerekir.
Soruda işâret edilen fetvaya gelince, bu onların kendi ictihatlarıyla verdikleri ferdi bir meseledir. Bu fetvadan dolayı onlara teşekkür edilir. Ancak bu fetvada bizim zikrettiğimiz ve bütün mezheplerin araştırmacı alimle-rinin zikrettikleri kayıtların/sınırlamaların dile getirilmesi ihmal edilmiştir.
Allah'tan herkesi hayırlı işlerde muvaffak kılmasını dileriz. Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
[Mecmû'u Fetâvâ ve Makâlât Mutenevvia 3. cilt/233-234. sayfa]